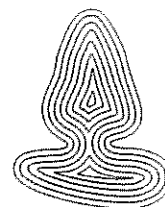


Miljøverndepartementet
Postboks 8013, Dep
0030 OSLO

Elektronisk kopi: postmottak@md.dep.no,
Postmottak@lmd.dep.no



skog+
landskap

NORSK INSTITUTT FOR
SKOG OG LANDSKAP

Høringsuttalelse om forslag til geodataforskrift

Norsk institutt for skog og landskap viser til høringsnotat datert 31.1.2011 med forslag til forskrift om infrastruktur for geografisk informasjon (geodataforskriften). Vi har følgende kommentarer til forskriftsforslaget:

Rolleavklaring

Forslaget om å tillegge Statens kartverk rollen som nasjonal geodatakoordinator innebærer en tydeligere markering av den rolle Statens kartverk allerede har og er etter vårt syn hensiktsmessig. Vi mener imidlertid at det er behov for langt klarere definisjon av innholdet i denne rollen, og at denne rolleavklaringen må nedfelles tydeligere i forskriften. Rolleavklaringen må både være internt og eksternt rettet. Med internt rettet mener vi at rollefordelingen mellom Statens kartverk som nasjonal geodatakoordinator, som geodataprodusent, koordinator i Geovekst og Norge digitalt og som part i forvaltnings- og driftsavtaler må avklares. Med eksternt rettet mener vi at nasjonal geodatakoordinators oppgaver, ansvar og myndighet ovenfor partene i det nasjonale geodatasamarbeidet samt ovenfor internasjonale parter, må være tydelig. Dette innebærer også at det må avklares bedre hvordan nasjonal geodatakoordinator skal involvere nasjonale deltakende virksomheter i forberedelser til internasjonale prosesser, inkludert forankring av norske posisjoner.

Nasjonal geodatakoordinators oppgaver

Skog og landskap vil anbefale at nasjonal geodatakoordinator gis et helhetlig ansvar for å tilrettelegge og avlevere geodata på harmonisert form i henhold til direktivet. Ansvaret for partene i Norge digitalt bør omfatte å gjøre sine data, metadata og geodatatjenester tilgjengelige i den nasjonale infrastrukturen i henhold til avtaleverket i Norge digitalt. Det er vår vurdering at dette vil bidra til å sikre både kvalitet i prosesser og leveranser, men også effektiv ressursbruk. Nasjonal geodatakoordinator bør derfor i forskrift pålegges oppgaver med å

- 1 Hente ut data og metadata fra den nasjonale infrastrukturen
- 2 Tilrettelegge data i henhold til dataspesifikasjonene som utarbeides tilknytning til direktivet
- 3 Levere data, metadata og tjenester inn i den Europeiske infrastrukturen.

Dato:
29.04.11

Deres ref:
201002899- /DH

Vår ref:
Arne Bardalen

Norsk institutt for
skog og landskap
Pb 115, 1431 Ås
T 64 94 80 00
F 64 94 80 01
Org. nr.: 970 167 641
Bankkonto: 7694 05 12081

Regionkontor
Nord-Norge – Bardufoss
Midt-Norge – Steinkjer
Vest-Norge – Bergen

Norsk genressurscenter

www.skogoglandskap.no

Kostnadene som følger av nasjonal geodatakoordinators arbeid med disse oppgavene må dekkes over Miljøverndepartementets (eller ansvarlig geodatadepartementets) finansiering av nasjonal geodatakoordinator (Statens kartverk). Dette vil gi mulighet for å sikre en effektiv og enhetlig gjennomføring av forskriften, med langsiktig og forutsigbar finansiering.

Økonomi (§ 9 og § 12)

Innføringen av direktivet vil medføre kostnader hos alle deltakende virksomheter. Det foreligger ikke grunnlag for å forutsi hvor store disse kostnadene kan bli. Skog og landskap deltar imidlertid i flere prosesser knyttet til utvikling av spesifikasjoner av ulike datasett som skal inngå i infrastrukturen. Ut fra disse erfaringene mener vi det er grunnlag for å varsle om at kostnadene ved implementering av direktivet kan bli høye.

Det foreligger altså allerede kunnskap som peker mot høye kostnader. Det er derfor grunnlag for å fastslå at anslagene på kostnadene som vil påføres dataleverandørene, er sterkt undervurdert slik det står i forordet til forskriften. Slik det er beskrevet i høringsutkastet er det satt krav som kan bli svært kostnadskrevenne dersom alle aktørene hver for seg skal ivareta ansvaret. Dette arbeidet bør derfor ivaretas av en nasjonal aktør, nasjonal geodatakoordinator, for å sikre en effektiv leveranse i henhold til de krav som følger av direktivet, jf vår kommentar til geodatakoordinatorens rolle foran.

Ut fra våre faglige vurderinger, kan vi ikke se at norske myndigheter, norsk næringsliv eller norsk allmenhet har særskilt nytte av arbeidet eller de harmoniserte dataene på det nivået som det legges opp til. Det bør derfor være et grunnleggende mål at forskriften legger opp til en prosess som begrenser de totale kostnadene ved gjennomføring av direktivet. Når de deltakende virksomheter ikke har nytte av det arbeidet som må gjøres for å oppfylle forskriftens krav, er det urimelig at disse skal omprioritere egne ressurser til arbeid med begrenset eller ingen nytte. Dette taler for at kostnadene ved implementering av direktivet og oppfølging av de oppgaver som følger av forskriften, dekkes over Miljøverndepartementets budsjett.

Vi vil også påpeke at det i forskriften legges for stor vekt på å begrense omfanget av betaling for geodata. Forskriften vektlegger ikke i tilstrekkelig grad behovet for å sikre finansieringen av etablering og vedlikehold av geodata. Kostnadene ved geodata er etter ut fra våre erfaringer ikke den mest begrensende faktor for bruk av slike data i Norge i dag. Den begrensende faktoren er juridisk og knyttet til uklarhet om rettighetsforhold eller tilgang til "ferske" geodata. Innenfor offentlig sektor er det juridiske løst gjennom samarbeidet Norge digitalt. Forskriften bør slå fast at det er helt avgjørende å ha rammebetingelser som gjør det mulig å ha en langsiktig og forutsigbar finansiering både for etablering og vedlikehold av datasett samt løsninger for tilgang til oppdaterte geodata. Betaling for geodata en nødvendig og hensiktsmessig måte å dekke noe av dette behovet på.

Vi har videre merket oss at forskriften legger opp til at departementet skal ha myndighet til å fastsette vederlagets størrelse og fordeling av dette mellom partene mv, jf § 12 3. og 4. ledd. Det er ikke akseptabelt at forskriften gir hjemmel for at departementet ensidig kan fatte beslutninger om betaling for geodata. Vi legger til grunn at hovedregelen er at disse beslutninger tas gjennom avklaringer innen rammen av det avtalefestede samarbeidet (Norge digi-

talt). Det må fremgå tydeligere av forskriften at § 12. 4. ledd er en sikringsbestemmelse som kun kommer til anvendelse dersom partene ikke kommer til enighet om betalingsordninger og fordelingsløsninger. Det må også fremgå at departementet ikke kan treffe slik beslutning uten at partene er konsultert. Dersom departementet i slike saker treffer beslutninger som ikke vinner forståelse blant deltakende virksomheter (f eks parter i Norge digitalt), øker risikoen for at det avtalefestede samarbeidet kan forvitre.

Tilgang til data (§10)

Forskriften legger opp til at tilgangen til data kan begrenses når det er nødvendig av hensyn til sikkerhet, personvern, internasjonale relasjoner og miljøverdier. Det er også nødvendig at forskriften gir klar hjemmel for å begrense tilgangen til data fra statistiske undersøkelser (som for eksempel Landsskogtakseringen og ulike miljøovervåkingsprogram) når hemmelighold av undersøkelseslokalitetene er en forutsetning for troverdigheten av undersøkelsene.

Det er behov for å avklare om det skal gis tilgang til data som eies av private. Det er i de tilfellene hvor det offentlige har gitt vesentlige tilskudd til etablering av dataene og hvor det offentlige forvalter dataene på vegne av private eiere.

Betaling for deling av data (§12)

Forskriftens uklare formuleringer under denne paragrafen kan skape uklarhet om den langsiktige finansieringen av geodatavirksomheten. Det er viktig å sikre forutsigbarhet i den offentlige geodatavirksomheten. Rettighetshaverne som samarbeider om produksjon, vedlikehold og deling av geodata må selv få avgjøre hvordan inntektene fra deling av disse dataene skal fordeles, ikke departementet slik det står i forskriften, jf også våre kommentarer under avsnittet om økonomi ovenfor.

Råd og styring (§14)

Det er vår erfaring at Norge digitalt fungerer svært bra. Skog og landskap støtter derfor departementets forslag om at det nasjonale samarbeidet mellom offentlige etater om deling av geodata best organiseres gjennom frivillige avtaler. Eventuelle endringer i avtaleverk og styringsstruktur bør derfor også avgjøres av avtalepartene i felleskap og innen de rammer som følger av lov og forskrift. Forskriften bør imidlertid inneholde en sikringsbestemmelse som kan anvendes dersom svikt i de avtalebaserte strukturene medfører at Norge ikke oppfylles direktivets krav.

Slik vi forstår forskriften vil verken geodatarådet eller nasjonal geodatakoordinator ha sanksjonsmyndighet i lov og forskrift. Det synes som forskriftsfestingen av geodatarådet er tenkt å skulle gi dette en "myndighet" til å bistå nasjonal geodatakoordinator i gjennomføring av direktivet. Et overordnet nasjonalt geodataråd som er sammensatt av personer på høyt ledelsesnivå, kan neppe forventes å bidra operativt med å "bistå nasjonal geodatakoordinator og samordne bidrag fra deltakende virksomheter" i de tilfelle hvor frivillige og avtalebaserte løsninger ikke fører fram.

Slik § 14. 1. ledd er utformet i forskriftsforslaget, beskrives geodatarådets oppgaver som funksjoner som heller bør ivaretas på et mer operativt nivå, for eksempel ved at nåværende referansegruppe for Norge Digitalt videreføres med en rolle tilpasset de endringer som følger av direktivet, loven og forskrif-

ten, jf den "samordningsstrukturen" som er omtalt i § 14, 4. ledd.

Vi vil derfor anbefale at geodatarådet får en tydeligere og mer overordnet rolle enn det som følger av forslaget til forskrift. Dette bør innebære at geodatarådet får ansvar for å følge med i implementeringen og i utviklingen knyttet til gjennomføringen av direktivet, loven og forskriften. Forskriften bør derfor gi geodatarådet hjemmel til å ta de initiativ og gi de råd til nasjonal geodatatamyndighet og departementet som geodatarådet finner nødvendig.

Geodatarådet må for å fylle en slik rolle være sammensatt at personer på høyt nivå fra deltakende virksomheter og dekke de mest sentrale sektorer. Geodatarådet bør ikke bli for stort, men medvirkning fra ulike aktører (private bedrifter mv) som ikke gis plass i geodatarådet, bør kunne ivaretas gjennom annen organisering av brukerkontakt mv.

Geodatarådet bør i tillegg til å følge opp iverksettingen og gjennomføringen av direktivet, også ha en tydelig rolle som rådgivende organ for utvikling av en norsk geodatapolitikk, herunder også gi råd om strategier for utviklingen av både geodata i Norge og om geodatakoodinatorens rolle. Dersom geodatarådet er sammensatt slik at det dekker de mest sentrale sektorer og bidragsytere til etablering og forvaltning av geodata, bør geodatarådet også kunne spille en viktig samordnende rolle på tvers av sektorer.

Vi vil derfor også anbefale at nasjonal geodatakoodinator i tillegg til de konkrete oppgavene som er beskrevet i høringsutkastet, får et tydeligere ansvar for å være det operative organet for utvikling av forslag til prioriteringer, mål og strategier for norsk geodatapolitikk. I dette arbeidet bør geodatarådet gis en sentral og forskriftsfestet rolle som rådgiver/bidragsyter til geodatakoodinatorens arbeid med strategiprosesser og innspill til departementets utvikling av nasjonal geodatapolitikk. Dette bør følges opp også ved en tydelig markering av nasjonal geodatakoodinatorens ansvar for å lede slike prosesser. Denne rollen kan gjøres tydelig ved å inkludere den i omtalen av geodatakoodinatorens roller i forskriften.

Språk

Det er vår opplevelse av forslaget til forskrift at det er gitt en språkform som gjør forskriften både uklar og vanskelig tilgjengelig. Vi har forståelse for at det er hensiktsmessig å legge språket nær opp mot EU-direktivet som Geodataloven med forskrift skal gjennomføre. Likevel er det uheldig at språkformen bidrar til å gjøre forståelsen av forskriften unødig vanskelig. Hvis man velger å holde fast ved denne språkformen, bør det vurderes å legge inn forklarende noter eller vedlegg til forskriften.

Ta også gjerne kontakt dersom det er ønske om utdyping av våre kommentarer.

Med vennlig hilsen


Arne Bardalen
Direktør


Hildegunn Norheim
Avdelingsdirektør